

**ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΤΗΣ ΕΞΥΠΝΗΣ
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
(SMART SPECIALIZATION)**

Κοκκίνοπλιτης Κωνσταντίνος

Kokkinoplitis Konstantinos is **Expert to DG Regio, European Commission**
in
Innovation and Smart Specialization Strategies

Αθήνα, Ιανουάριος 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Εισαγωγή.....	3
2.	Ποια είναι η πρόκληση για τις Περιφέρειες.....	3
3.	Τι σημαίνει έξυπνη εξειδίκευση.....	4
4.	Πρόταση περιεχομένου για τη νέα πολιτική των Περιφερειών Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.	
5.	Ποια θα είναι τα πρακτικά αποτελέσματα από την υιοθέτηση της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης για την Περιφέρεια	6

1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Ε.Ε. για τη νέα προγραμματική περίοδο :

Οι (Εθνικές και) **Περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση** (στρατηγικές «Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)»), είναι ολοκληρωμένες δράσεις για τον τοπικό οικονομικό μετασχηματισμό, οι οποίες οφείλουν να κάνουν πέντε σημαντικά πράγματα:

1. Να επικεντρώνουν την υποστήριξη της πολιτικής και να κατευθύνουν τις επενδύσεις σε συγκεκριμένες βασικές περιφερειακές προτεραιότητες, προκλήσεις και ανάγκες για την ανάπτυξη η οποία βασίζεται στη γνώση.
2. Να αξιοποιούν τα δυνατά σημεία της περιφέρειας, τα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα και τη δυναμική της για αριστεία.
3. Να υποστηρίζουν την τεχνολογική καινοτομία, καθώς και την καινοτομία που βασίζεται στην πρακτική και να στοχεύουν στην τόνωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα.
4. Να επιτυγχάνουν την πλήρη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και παραγόντων και να ενθαρρύνουν την καινοτομία και τον πειραματισμό.
5. Να αναπτύσσονται βασισμένες σε σαφείς αποδείξεις και να περιλαμβάνουν αξιόπιστα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης των στρατηγικών.

2. Ποια είναι η πρόκληση για τις Περιφέρειες

Η αιρετή Περιφέρεια έχει την αρμοδιότητα αλλά και την ευθύνη να σχεδιάσει την αναπτυξιακή στρατηγική της περιφέρειας και επομένως να προετοιμαστεί για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της νέας προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020. Στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την **πολιτική της συνοχής** τη νέα προγραμματική περίοδο, προϋπόθεση για **τη χρήση των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)** είναι η υποστήριξη των επενδύσεων έξυπνης εξειδίκευσης. Στη νέα προγραμματική περίοδο αλλάζει σημαντικά ο προσανατολισμός των χρηματοδοτήσεων από το ΕΤΠΑ με πολύ μικρότερη βαρύτητα στις υποδομές και προσανατολισμό των πόρων περισσότερο σε θέματα που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα και με αυξημένη βαρύτητα στην έρευνα και την καινοτομία. Με δεδομένη την σαφή αυτή κατεύθυνση της Ε.Ε. η κάθε Περιφέρεια οφείλει έγκαιρα να προετοιμάσει τη δική της στρατηγική για την έξυπνη εξειδίκευση η οποία θα ανταποκρίνεται με τον πλέον ρεαλιστικό και εφαρμόσιμο τρόπο στις ιδιαιτερότητές της.

Για το σκοπό αυτό οφείλει έγκαιρα :

- Να επεξεργαστεί μια **σαφή Περιφερειακή στρατηγική καινοτομίας**, εξειδικεύοντας την πολιτική που προσδιορίζεται στο έγγραφο «**Ένωση Καινοτομίας**» της ΕΕ. Με σκοπό την ανάσχεση της ύφεσης και τη διαμόρφωση ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, βιώσιμου και ανταγωνιστικού, οφείλει να δώσει έμφαση στην **επένδυση στην έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα** (π.χ. στους τομείς ενέργειας, αγροβιοτεχνολογίας, τουρισμού, έξυπνων μεταφορών κ.α.).
- Να καταστήσει την αναπτυξιακή της στρατηγική συμβατή με τις προτεραιότητες των **διαρθρωτικών ταμείων** της ΕΕ για **πιο αποδοτική αξιοποίηση των πόρων και αύξηση των συνεργειών** μεταξύ δημόσιων και **ιδιωτικών επενδύσεων**.

Η έξυπνη εξειδίκευση αποτελεί προϋπόθεση για την επίτευξη υποστήριξης από το ΕΤΠΑ για τις πολιτικές Ε&Τ και ΤΠΕ αλλά και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) προκειμένου να καλλιεργηθεί η μεταφορά γνώσης και η καινοτομία στη γεωργία, τη δασοκομία και τις αγροτικές περιοχές.

3. Τι σημαίνει έξυπνη εξειδίκευση;

Έξυπνη εξειδίκευση σημαίνει να εντοπιστούν αρχικά τα ιδιαίτερα και μοναδικά χαρακτηριστικά και τα διαθέσιμα μέσα της Περιφέρειας, να επισημανθούν τα συγκριτικά ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα (SWOT ανάλυση), και να επικεντρωθεί το τοπικό δυναμικό και οι διαθέσιμοι πόροι γύρω από ένα διακριτό **όραμα για το μέλλον**. Σημαίνει επίσης να ενισχυθούν τα περιφερειακά συστήματα καινοτομίας, να ομαλοποιηθεί η διάχυση της γνώσης και η εξάπλωση των ωφελειών της καινοτομίας σε όλο το εύρος της περιφερειακής οικονομίας. Η έξυπνη εξειδίκευση είναι ουσιώδης για την **πραγματικά αποτελεσματική έρευνα και τις επενδύσεις στην καινοτομία**.

4. Πρόταση περιεχομένου για τη νέα πολιτική των Περιφερειών

Προκειμένου η Περιφέρεια να επεξεργαστεί την Περιφερειακή στρατηγική της για την καινοτομία είναι σκόπιμο να προβεί σε μία σειρά από ενέργειες προκειμένου να διαμορφώσει το σκεπτικό της πολιτικής της «Έξυπνης Εξειδίκευσης». Η άσκηση αυτή για κάθε απαίτηση της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την έξυπνη εξειδίκευση θα περιλαμβάνει τα ακόλουθα :

(i) **Διαβούλευση και στενή εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων :**

- Πρόταση, με δεδομένο το πλαίσιο του ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ, των εταιρών που είναι σκόπιμο να εμπλακούν και του τρόπου οργάνωσης μιας **πολυεπίπεδης διαβούλευσης** μέσα στην Περιφέρεια με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να εμπλακούν **όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς και να συστρατευθούν για ένα κοινό όραμα**.

(ii) **Ανάδειξη της καινοτομίας σε προτεραιότητα για την Περιφέρεια:**

- Πρόταση για τον **εμπλουτισμό του στρατηγικού σχεδιασμού** που περιλαμβάνεται στο εγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο της Περιφέρειας η οποία θα αποτυπωθεί και στο **νέο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**, ώστε να είναι εμφανής η προτεραιότητα στην καινοτομία.
- Πρόταση για τους τομείς που μπορεί να επιλεγούν **για να επικεντρωθούν οι πόροι** για τη νέα ΠΠ, οι οποίοι θα δημιουργούν **θέσεις εργασίας που βασίζονται στη γνώση**.

(iii) **Επικέντρωση των επενδύσεων και δημιουργία συνεργιών :**

- **Εμπλουτισμός και επικαιροποίηση** της SWOT ανάλυσης που έχει περιγραφεί στο επιχειρησιακό σχέδιο της Περιφέρειας και **ανάδειξη των ευκαιριών και των δυνατών σημείων** στα οποία μπορεί να επικεντρωθούν οι προσπάθειες οικονομικής ανάπτυξης και να προσανατολιστούν οι επενδύσεις (π.χ. ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις, αξιοποίηση κρίσιμης μάζας εκπαιδευτικών - ερευνητικών ιδρυμάτων κ.α.)
- Πρόταση διασφάλισης **συνεργιών μεταξύ των ευρωπαϊκών πολιτικών και χρηματοδότησης**, συνδυάζοντας εθνικά και περιφερειακά προγράμματα και ιδιωτικές επενδύσεις.

(iv) **Βελτίωση των καινοτόμων διαδικασιών :**

- Πρόταση προτεραιοτήτων για τον καθορισμό **των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και τη δυναμική για αριστεία** της Περιφέρειας στη βάση στρατηγικών πληροφοριών σχετικά με τα μέσα, τις προκλήσεις, το **συνδυασμό των διαθέσιμων πηγών χρηματοδότησης** (ενισχύσεις, δάνεια και άλλες χρηματοδοτήσεις).

- Πρόταση μεθοδολογίας για την μέτρηση αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των πολιτικών και προτάσεις για και τρόπων **μόχλευσης ιδιωτικών επενδύσεων**.

(v) Ανάπτυξη υλοποιήσιμων στρατηγικών οικονομικού μετασχηματισμού της Περιφέρειας :

Πρόταση μιας **ολοκληρωμένης, τοπικής προσέγγισης στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών** έξυπνης εξειδίκευσης με ιδέες για:

- την αναζωογόνηση των παραδοσιακών τομέων της περιοχής με δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενες αξίας και με νέες εξειδικευμένες αγορές,
- τον εκσυγχρονισμό παραγωγικών δομών με την υιοθέτηση και διάχυση νέων τεχνολογιών,
- τη διαφοροποίηση σε τεχνολογικό επίπεδο με βάση υφιστάμενες έξυπνες εφαρμογές σε συναφή πεδία,
- την ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων με ριζοσπαστικές καινοτομίες, **όπως η αγροβιοτεχνολογία (μοριακή βελτίωση, ιστοκαλλιέργεια, βιοδιαγνωστική)**
- την εκμετάλλευση νέων μορφών καινοτομίας όπως η ανοικτή και η κατευθυνόμενη από τον χρήστη καινοτομία, η κοινωνική καινοτομία και η καινοτομία υπηρεσιών.

(vi) Επιδίωξη να γίνει η περιφέρεια πιο επώνυμη σε διεθνείς επενδυτές :

- Προτάσεις για απαιτούμενες ενέργειες και διαδικασίες ώστε να γίνει η Περιφέρεια επώνυμη (**brand name**) για διεθνείς επενδυτές υποδεικνύοντας τομείς της γνώσης ή/και της αγοράς που μπορούν να προσελκύσουν επενδυτές (π.χ. αγροβιοτεχνολογία, ενεργειακά δίκτυα) ώστε να υπάρξει **σταθερή και ολοκληρωμένη υποστήριξη στην κατεύθυνση ενίσχυσης αυτής της εξειδίκευσης**

(vii) Βελτίωση των εσωτερικών και εξωτερικών διασυνδέσεων της περιφέρειας :

- Προτάσεις για τη βελτίωση τόσο των εσωτερικών διασυνδέσεων (π.χ. συνεργασίες πανεπιστημίων-επιχειρήσεων, συστάδες, κλπ.) όσο και διασυνδέσεων με άλλες περιφέρειες και φορέων καινοτομίας από άλλες χώρες (π.χ. σε Ευρώπη, Κύπρο, Μεσόγειο, Μέση Ανατολή). Οι προτάσεις αυτές θα διευκολύνουν τη διεθνοποίηση των επιχειρήσεων της, προκειμένου να επιτευχθεί **κρίσιμη δυναμική των δραστηριοτήτων των ομαδοποιήσεων** και να δημιουργηθούν εισροές γνώσης συναφούς με την υφιστάμενη γνωσιακή βάση της περιφέρειας.

(viii) Διασφάλιση μιας «κρίσιμης μάζας» πόρων :

- Προτάσεις για στοχευμένες δράσεις ενίσχυσης ανθρώπινων πόρων και υποδομών γνώσης που θα διασφαλίσουν κρίσιμη μάζα των πόρων (να έχουν επαρκή δυναμική για να γίνουν **αυτο-συντηρούμενοι**), προκειμένου να γίνει **επικέντρωση σε περιοχές πραγματικής δυναμικής και ισχύος** σε αντίθεση με τη διασπορά μικρών επενδύσεων σε μη συνδεδεμένες περιοχές.

(ix) Διάχυση της γνώσης και της τεχνολογικής διαφοροποίησης :

Προτάσεις για :

- τη διάχυση της γνώσης εντός συναφών κλάδων (π.χ. αγροβιοτεχνολογία και μεταποίηση), με βάση τις υφιστάμενες κυρίαρχες τεχνολογίες και την **περιφερειακή βάση δεξιοτήτων,**
- την **εξειδικευμένη τεχνολογική διαφοροποίηση σε αναδυόμενες οικονομικές δραστηριότητες** και την **κατάρτιση των συνόρων** μεταξύ συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας της περιοχής.

5. Ποια θα είναι τα πρακτικά αποτελέσματα από την υιοθέτηση της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης για την Περιφέρεια.

Με την ολοκλήρωση των ανωτέρω, διαμορφώνεται η στρατηγική της Περιφέρειας με βάση τις ιδιαιτερότητές της, για την «Έξυπνη Εξειδίκευση», η οποία θα καθορίσει την εξειδίκευση **των γνώσεων που ταιριάζουν καλύτερα στη δυναμική της καινοτομίας**. Η στρατηγική αυτή θα εμπλέξει βασικούς φορείς της καινοτομίας και των επιχειρήσεων (πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα κ.α.) μέσω μιας διαδικασίας **«ανακάλυψης της επιχειρηματικότητας»** ώστε να μην είναι μια στρατηγική που θα επιβληθεί άνωθεν.

Στο πλαίσιο της διαμόρφωσης της στρατηγικής αυτής θα δημιουργηθούν για την Περιφέρεια **εργαλεία αυτο-αξιολόγησης με δείκτες καινοτομίας (innovation index)** και αξιολόγησης σε σχέση με άλλες Περιφέρειες (benchmarking).

Ταυτόχρονα το σχέδιο της έξυπνης εξειδίκευσης θα αποτελέσει τη βάση ώστε να σχεδιάσει η Περιφέρεια το Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα από τα διαρθρωτικά ταμεία για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 τόσο για τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές επενδύσεις **στους θεματικούς στόχους της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας και της βελτίωσης της πρόσβασης σε ΤΠΕ καθώς και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα και της αλιείας/υδατοκαλλιεργειών και άλλων τομέων ανάλογα με την Περιφέρεια που αφορά.**

Κωνσταντίνος Κοκκινοπλίτης

120 Κύπρου, ΤΚ11361, Αθήνα

☎ **Tel** : +30 210 8213298

☎ **Mob** : +306947328688

✉ **e-mail:** kokkinoplitis@otenet.gr

Value through Research and Innovation